

תוכן עניינים

חלק א': כללי	1
שער א': מבוא	1
פרק א': כללי	1
פרק ב': מה בין ועדות רפואיות מכוח חוק הביטוח הלאומי וחוק הנכים	3
1. ועדות רפואיות במוסד לביטוח לאומי	3
2. ועדות רפואיות מכוח חוק הנכים	4
3. הבדלי סמכויות בין הוועדה הרפואית לקצין התגמולים	5
4. סיכום	7
פרק ג': קווים מנחים לפעילות כל הועדות לסוגיהן מכוח כל דברי החקיקה	9
1. אי-התערבות בג"צ בהחלטות הועדות הרפואיות	9
2. הורדת דרגת הנכות באופן מרע עם הנכה	9
3. עיקרון השוויון	9
4. עילת המידתיות והשיקול התקציבי	9
5. שינויים וחידושים בעולם הרפואה	11
6. זימון לבדיקה חוזרת - סעיף 37 לחוק הנכים	11
7. "רכב רפואי" - נכי צה"ל - גם למתגוררים בחו"ל	11
8. תכליתם של סעיפי תחולה וחוק מיטיב	12
9. הסכם ניידות והביקורת השיפוטית	13
10. דיון מחדש במצבו הרפואי של מבוטח	14
11. חובת אזהרה במקרה של כוונה להפחתת אחוזי הנכות	14
12. החזרת הדיון להרכב אחר - שיקול-דעת ההרכב החדש	14
שער ב': ועדות רפואיות - גוף מעין שיפוטי	17
פרק א': מבוא	17
1. על טיבן של הועדות הרפואיות, ועל מקומן במערך הארגוני של המוסד לביטוח לאומי	17
2. הסמכויות השונות	17
3. סיכום	18
פרק ב': ייחודם של טריבונלים שהופטרו מדיני הראיות	19
1. כללי	19
2. פסק-דין בפשרה ודיני הראיות	19
פרק ג': התנאה על דיני הראיות	21
1. הסכמה דיונית	21
2. שיקול-דעת בית-המשפט בקבלת ההסדר הדיוני	21
פרק ד': רשות סטטוטורית	23

חלק ב': ועדות רפואיות מכוח הוראות חוק הביטוח הלאומי ותקנותיו - נכות עבודה	25
שער א': כללי	25
פרק א': מבוא	25
פרק ב': סוגי הועדות ודרכי הפניה אליהם	27
1. דברי הסבר כלליים	27
2. נכות כללית	28
3. נכות מעבודה	28
שער ב': נפגעי תאונות עבודה - ועדות רפואיות	31
פרק א': מבוא	31
1. סקירת הדין	31
2. הגישות השונות לגבי סמכות הועדות	32
2.1 כללי	32
2.2 השינוי	33
2.3 סיכום	34
פרק ב': הזכאות לקצבה	37
1. מבוטחים ותנאים לביטוח - סעיף 75 לחוק הביטוח הלאומי	37
1.1 הדין	37
1.2 כללי	37
1.3 "אסיר" - זכותו לקבל את קצבת הנכות בעת מאסרו (סעיף 75(6))	37
- כללי הפרשנות שיש להחיל בבואנו לפרש הוראת חוק	37
1.4 עובד	40
1.5 מסך ההתאגדות	42
1.6 נפגעי עבודה	42
1.7 צד שלישי	42
1.8 תאונת עבודה	42
1.9 הוראות שונות בקשר לחלות ביטוח נפגעי עבודה והתפתחות הפסיקה בעניין	43
1.10 עצמאי	45
1.11 עובד זר	46
1.12 אירוע חריג	47
1.13 זהות המעביד	47
2. ליקוי שמיעה - סעיף 84א לחוק	47
2.1 הדין	47
2.2 כללי	48
2.3 טנטון - סעיף 84א(ב) לחוק הביטוח הלאומי	49
2.4 סעיף 84א(א)(2) לחוק הביטוח הלאומי	50
2.5 סעיף 84א(ב) לחוק הביטוח הלאומי	51

2.6	סעיף 84א(ב)(1) לחוק הביטוח הלאומי	51
2.7	סעיף 84א(ב)(3) לחוק הביטוח הלאומי	51
2.8	ההלכה הפסוקה	52
3.	מחלות מקצוע - סעיף 85 לחוק	54
3.1	הדין	54
3.2	כללי	54
3.3	תורת המיקרו-טראומה	55
3.4	עישון	58
4.	גמלאות בעין - זכות לגמלאות בעין - ריפוי - החלמה ושיקום - שיקום מקצועי - סעיפים 86-91 לחוק	58
4.1	הדין	58
4.2	כללי	59
4.3	תקנות הביטוח הלאומי (מתן טיפול רפואי לנפגעי עבודה), התשכ"ח-1968	60
4.3.1	האם תקנות הביטוח הלאומי (מתן טיפול רפואי לנפגעי עבודה) באות לפתור את בעיות הניידות של נכה עבודה?	60
4.3.2	תקנה 4 לתקנות הביטוח הלאומי (מתן טיפול רפואי)	60
4.3.3	תקנה 4 לתקנות הביטוח הלאומי (מתן טיפול רפואי) - "ונבצר ממנו לקבל טיפול רפואי"	61
4.4	ריפוי - סעיף 87 לחוק הביטוח הלאומי	61
4.5	טיפול שניניים	62
4.6	הוצאות רפואיות - קרם ידיים, משחות, סבון ושמפו	62
4.7	פיצוי בגין תרופות שאינן מכוסות	62
4.8	הוצאות נסיעה - סעיף 87(ג) לחוק הביטוח הלאומי	63
4.9	החלמה ושיקום - סעיף 88 לחוק הביטוח הלאומי - החלמה ושיקום של מורה	63
4.10	הדרכים למתן ריפוי, החלמה ושיקום רפואי - סעיף 89 לחוק הביטוח הלאומי - הודעת צד ג'	64
4.11	הוצאות רפואיות	65
4.12	הדרכים למתן שיקום מקצועי - סעיף 90 לחוק הביטוח הלאומי - עזרה לעתיד	65
4.13	יחסי המוסד עם נותן הגמלאות - סעיף 91 לחוק הביטוח הלאומי	65
4.14	רפואה משלימה	66
5.	דמי פגיעה - הזכות לדמי פגיעה ותחומיה - סעיף 92 לחוק	71
5.1	הדין	71
5.2	כללי	71
5.3	נטל ההוכחה - סעיף 92 לחוק	73
6.	קצבה או מענק לנכה עבודה - סעיף 103 לחוק	74

74	6.1 הדין
74	6.2 כללי
75	6.3 זכות לקצבה או למענק
76	7. זכות לקצבה או למענק - סעיף 104 לחוק
105	8. חישוב קצבת נכות לנכה שדרגת נכותו 100 אחוז - סעיף
77	לחוק
9	9. קצבת נכות לנכה עבודה שדרגת נכותו פחותה מ- 100 אחוז - סעיף
78	106 לחוק
20	10. מענק לנכה עבודה שדרגת נכותו 9 אחוז או יותר אך פחות מ-
78	אחוז - סעיף 107 לחוק
78	10.1 הדין
79	10.2 כללי
81	10.3 פגיעה בעבודה
83	פרק ג': קביעת דרגת נכות - סעיף 118 לחוק
83	1. הדין
83	2. כללי
84	3. ההבחנה בין סעיף 298(א) לבין סעיף 118(א) לחוק הביטוח
84	הלאומי
85	4. היחס בין סעיף 118 לחוק הביטוח הלאומי לבין תקנה 36 לתקנות
85	(קביעת דרגת נכות לנפגעי עבודה), התשט"ז-1956
85	4.1 כללי
86	4.2 היחס בין סעיפים 118 ו- 122 לחוק
86	4.3 סמכות הוועדה לפי סעיף 118 לחוק
87	4.3 הלכה פסוקה היא כי "קביעה כדין, סופית וחלוטה בדבר קיומו
87	או אי-קיומו של קשר סיבתי, בין הפגיעה בעבודה לבין הפגימה לה
87	טוען הנפגע, תהא שרירה וקיימת ואין להופכה עוד
87	4.4 היעזרות הוועדה במומחה אינה בבחינת טעות משפטית
87	4.6 חלוקת הסמכויות לעניין הקשר הסיבתי
87	4.7 התעלמות הוועדה מתייעוד רפואי - החזרת התיק לוועדה
88	4.8 קיום הוראות פסק-דין על-ידי הוועדה
88	4.9 קיום חובת ההנמקה
88	5. טרשת
89	6. פגיעה בגב
89	7. מסקנות שונות
89	8. פגיעה בעבודה
90	9. קביעה חלוטה
90	10. סמכות וועדה רפואית
90	11. ליקוי
91	12. אוטם שריר הלב

13. פוליו	91
14. עמוד השדרה	92
15. הקשר הסיבתי בין תאונה לבין נכות הנפשית	92
16. תאונת עבודה ו"ניכוי מצב קודם"	93
17. כאבים כשלעצמם אינם מצדיקים קביעת דרגת נכות בהתאם לתקנות, בהיעדר חסר נוירולוגי או הגבלה בתנועות	97
18. קיומה של טעות עובדתית מחייב השבת התיק לדיון חוזר	98
19. לא היה מקום לדון בקיומו או בהיעדרו של עבר רפואי בקרסול	100
20. הנחת המוצא של הוועדה - אינה מתיישבת עם החומר הרפואי הקיים בתיקה של המערער	101
21. ייחוס חלק מהנכות שנגרמה בתאונת עבודה לגורמים אישיים, שלא באו לידי ביטוי בנתונים מוכחים - פסול	101
22. ניכוי מצב קודם בגין גורמי סיכון	103
23. נדחה ערעורו של מבוטח על החלטת הוועדה הרפואית לעררים (נפגעי עבודה) כי נכותו היציבה היא בשיעור 0% - לא נפל כל פגם בהחלטתה	104
24. קביעה רפואית מובהקת שאין לבית-הדין את הכלים או הסמכות להתערב בה	105
25. החלטה חסרה התייחסות לשאלת הקשר בין הנכות לבין התאונה - יוחזר לוועדה	106
פרק ד': סייג לקביעת דרגת נכות - סעיף 120 לחוק	107
1. הדין	107
2. כללי	107
3. בלטים דסקליים	109
4. ועדת הערעורים	110
5. תאונת עבודה	110
6. מצב נפשי	110
7. התערבות בית-הדין	111
פרק ה': התחשבות בנכות קודמת - סעיף 121 לחוק	113
פרק ו': ערר - סעיף 122 לחוק	117
1. הדין	117
2. כללי	117
3. תקנות הביטוח הלאומי (קביעת דרגת נכות לנפגעי עבודה), התשט"ז-1956	124
3.1 תקנה 27 לתקנות הביטוח הלאומי (קביעת דרגת נכות)	124
3.2 תקנה 28 לתקנות הביטוח הלאומי (קביעת דרגת נכות)	126
3.3 תקנה 29 לתקנות הביטוח הלאומי (קביעת דרגת נכות)	126
3.4 תקנה 30 לתקנות הביטוח הלאומי (קביעת דרגת נכות)	127
3.5 תקנה 32 לתקנות הביטוח הלאומי (קביעת דרגת נכות)	127

127.....	3.6 תקנה 34 לתקנות הביטוח הלאומי (קביעת דרגת נכות)
129.....	פרק ז': ערעור - סעיף 123 לחוק
129.....	1. הדין
129.....	2. כללי
130.....	3. הערכאה המוסמכת
133.....	4. פגימה אורטופדית
134.....	5. סמכות הוועדה
134.....	6. דחיית ערר בשל אי-התייצבות המבוטח לבדיקה
134.....	7. וועדה מדרג שני מוסמכת לדון בכל הליקויים מהם סובל המבוטח העורר, לרבות אלה לגביהם אין הערר מטעמו מתייחס
135.....	8. נפל פגם משפטי בהתנהלות הוועדה הרפואית לעררים, הן לעניין קיום הדיון בהיעדרה והן לעניין אי ידועה בדבר מסמך חדש שבפני הוועדה
135.....	9. הוועדה לא היתה מוסמכת הוועדה להעניק למערערת מעבר ל- 19% נכות
135.....	10. הנכות של המבקשת הינה בגין פיגור ומצב נפשי וזהו הליקוי הרפואי אליו מתייחסת הוועדה
135.....	11. הוועדה רשאית היתה להגיע למסקנות שונות מאלו שתוארו בדו"ח האבחון
137.....	
	חלק ג': ועדות רפואיות מכוח הוראות חוק הביטוח הלאומי ותקנותיו - נכות כללית וענפיה השונים
139.....	שער א': נכות כללית
139.....	פרק א': מבוא
139.....	1. סוגי קצבאות
139.....	1.1 כללי
139.....	1.2 קצבת נכות
139.....	1.3 קצבה לשירותים מיוחדים
140.....	1.4 קצבה לילד נכה
140.....	1.5 גמלה למוגבלי בניידות
140.....	2. הדרך להגשת עררים
141.....	3. סוגי ועדות
141.....	3.1 כללי
141.....	3.2 נכות כללית
141.....	3.3 וועדה רפואית לילד נכה
142.....	3.4 שירותים מיוחדים לנכה
142.....	3.5 נפגעי פעולות איבה
143.....	3.6 וועדה לקבלת פטור ממס הכנסה
145.....	פרק ב': הגדרות - סעיף 195 לחוק המביטוח הלאומי

1. סעיף 195 לחוק.....	145
2. וועדה מדרג שני מוסמכת לדון בכל הליקויים מהם סובל המבוטח העורר, לרבות אלה לגביהם אין הערר מטעמו מתייחס.....	146
3. נפל פגם משפטי בהתנהלות הוועדה הרפואית לעררים, הן לעניין קיום הדיון בהיעדרה והן לעניין אי ידועה בדבר מסמך חדש שבפני הוועדה.....	147
4. הוועדה לא היתה מוסמכת הוועדה להעניק למערערת מעבר ל- 19% נכות.....	149
5. הנכות של המבקשת הינה בגין פיגור ומצב נפשי וזהו הליקוי הרפואי אליו מתייחסת הוועדה.....	149
6. הוועדה רשאית היתה להגיע למסקנות שונות מאלו שתוארו בדו"ח האבחון.....	151
פרק ג': הטבות סוציאליות - סעיף 9 לחוק.....	153
1. הדין.....	153
2. הסכם ניידות.....	153
3. האם סוג הנכות כלול בהסכם הניידות לפי חוק ביטוח לאומי?.....	153
4. האם מוסמך המוסד לביטוח לאומי לנכות מקצבת ניידות של מוגבל בניידות?.....	154
5. האם ליקויי המערער נכללים במסגרת רשימת הליקויים שבהסכם הניידות?.....	155
6. האם התובעת זכאית לקבל גמלת זקנה מכוח סעיף 9 לפי חוק הביטוח הלאומי?.....	155
7. איזה מבין ההסכמים בעניין גמלת זקנה מיוחדת נכון להחיל על התובעת?.....	156
8. האם זכאי התובע לגמלה מיוחדת מכוח סעיף 9 לחוק הביטוח הלאומי?.....	156
9. האם זכאים אפוטרופסיו של פלוני לקבל הלוואה עומדת לרכישת רכב, בהתאם להוראות ההסכם בדבר גמלת ניידות?.....	157
10. האם זכאית התובעת לגמלת זקנה מיוחדת מכוח הסכם 1988 שנכרת בין המוסד לביטוח לאומי לבין מדינת ישראל?.....	158
11. האם התובעת מוגדרת כזכאית לגמלת זקנה מיוחדת לפי סעיף 9 לחוק הביטוח הלאומי?.....	158
12. האם התובע זכאי לתשלום קצבת ניידות כ"חסר רכב" לפי חוק הביטוח הלאומי?.....	159
13. האם התובעת זכאית לתשלום גמלת זקנת ולהשלמת הכנסה מכוח סעיף 9 לחוק הביטוח הלאומי?.....	159
14. האם התובע זכאי לחדש את קצבת הניידות עם שובו של התובע לארץ אחרי יותר משישה חודשים מחוץ לארץ?.....	160

15. האם התובעת מוגדרת כזכאית לגמלת זקנה מיוחדת מכוח סעיף 9 לחוק הביטוח הלאומי?.....	161
16. האם המערער זכאי לבחינה נוספת של הוועדה הרפואית לגבי גימלת ניידות?.....	161
17. האם המערער זכאי לבחינה נוספת של הוועדה הרפואית לגבי גמלת ניידות?.....	161
18. האם הביטוח הלאומי זכאי להחזר מהנתבע על הלוואות והטבות שנתן לו?.....	162
19. האם התובעת זכאית לגמלת זקנה מיוחדת מכוח סעיף 9 לחוק הביטוח הלאומי?.....	162
20. מימון מערכת התרעה וסטיה מנתיב - דחיית התביעה.....	163
פרק ד': ערעור - סעיף 10 לחוק.....	165
1. הדין.....	165
2. כללי.....	165
3. האם המערער זכאית לגמלת ניידות עקב טעות משפטית בהחלטת הוועדה הרפואית?.....	165
4. האם ליקוייה של המערער נכללים ברשימת הליקויים שבהסכם הניידות?.....	166
5. האם המערער זכאית לגמלת ניידות מיוחדת?.....	166
6. האם המערער זכאי לבדיקה מחדש, נוכח טענתו כי חלה החמרה במצבו הרפואי?.....	167
7. האם הליקוי ממנו סובל המערער נכלל ברשימת הליקויים בהתאם להסכם הניידות?.....	167
8. האם זכאית המערער לחלוק על קביעת הוועדה הרפואית על החלטתו בעניין שינוי שיעור הנכות שקבע לעניינה?.....	168
9. האם ניתן ליישם את ממצאי המערער במסגרת רשימת הליקויים שבתוספת להסכם הניידות?.....	169
10. האם ניתן לחלוק על החלטת הוועדה הרפואית בעניינו של המערער?.....	169
11. האם הממצאים הרפואיים שנקבעו למערער ניתנים ליישום ברשימת הליקויים שנקבעו בהסכם הניידות?.....	170
12. מדוע הוועדה הרפואית לא נימקה את התייחסותה לממצאים רפואיים כנדרש?.....	171
13. מדוע הוועדה הרפואית קבעה כי הממצאים הרפואיים במערער ניתנים ליישום באופן חלקי?.....	171
14. האם מצבו הרפואי של המערער מצדיק יישום סעיף ליקוי על-פי התוספת להסכם הניידות?.....	172
15. האם יכול המערער לחלוק על החלטת וועדת העררים לניידות?.....	173

16. האם יכול המערער לחלוק על החלטת ועדת העררים לניידות?	173
17. האם יכול המערער לחלוק על החלטת ועדת העררים לניידות?	174
פרק ה': הענקות - מתן הענקה - סעיף 387 לחוק	175
פרק ו': הענקות - מימון - סעיף 388 לחוק	179
פרק ז': גמלה מיוחדת למי שסובל ממוגבלות קשה - סעיף 206א לחוק	181
פרק ח': קצבת עידוד השתלבות בשוק העבודה ומענק חד-פעמי - סעיפים 222ג-222ד לחוק	183
פרק ט': קביעת נכות רפואית ואי-כושר - בדיקה מחדש של דרגת אי-כושר להשתכר - סעיף 214 לחוק	185
שער ב': נכים משתכרים ועקרות בית	187
פרק א': מבוא	187
פרק ב': עקרות בית	189
1. "עקרת בית נכה"	189
2. "נכה"	189
3. "התאריך הקובע"	190
4. "ליקוי"	190
5. גיל פרישה	190
6. תביעה למחיקת חוב בגין קבלת קצבת נכות כללית מהנתבע	190
7. תביעה לתשלום קצבת נכות מיידית ממועד קביעת הנכות ללא המתנה בת 90 יום	191
8. תביעה לקצבת נכות כללית בשל מצב סוציאקונומי קשה	192
9. סיווג תובעת כ"עובדת" או כ"עקרת בית"	192
10. תביעה לקביעת יום פרוץ המחלה כיום הקובע לעניין קביעת קצבת נכות	193
11. תביעה לתשלום גמלת נכות רטרואקטיבית ממועד פנייתו הראשונה של התובע	193
12. תביעה להכרה בכך שאופי משק הבית, נטילת תרופות ואישפוזים תכופים משפיעים על הקביעה האם מדובר בעקרת בית נכה	195
13. תביעה להכרה בכך שהבסיס לחישוב השכר הקובע על-פי סעיף 195(3) לחוק הביטוח הלאומי הוא השכר הרבעוני	195
14. תביעה לקצבת נכות לעקרת בית בין גיל פרישה לגיל זקנה	196
15. תביעה לקצבת עידוד לנכה אשר הכנסותיו פחותות מ- 60% מן השכר הממוצע במשק	197
16. תביעה להכרה בכך שבקשה לגמלת נכות זמנית הוגשה בטרם עברו 90 יום ממועד השחרור מבית-החולים	198
17. תביעה להכרה רטרואקטיבית בנכויות לאסיר ציון	199

18. תביעה לביטול שלילת תושבות לעניין קצבת נכות.....	200
19. תביעה לקצבת נכות בעקבות הפסקת עבודה זמן קצר לפני גיל פרישה.....	202
20. תביעה לקצבת נכות של עצמאי שנאלץ לסגור את העסק עקב מצבו הרפואי.....	203
21. תביעה לתשלום קצבת נכות רטרואקטיבית.....	203
22. תביעה לקביעת מועד ההכרה בנכויות הרפואיות בהליך בקשת פטור ממס הכנסה, כמועד הגשת תביעה לנכות כללית.....	204
23. אופן הבדיקה האם הכנסה עולה על השכר בגינו ניתן לשלם קצבת נכות.....	204
24. תביעה לזכאות לתוספת תלויים לקצבת נכות כאשר לתובע יש הכנסה מנכסים.....	205
25. תביעה לקביעת התאריך הקובע זמן רב לפני הגשת התביעה.....	206
26. תביעה לקצבת נכות לחברת קיבוץ.....	206
27. תשלום קצבת נכות לאדם עם הכנסות גבוהות.....	207
28. תוספת תלויים לקצבת נכות כאשר התלויים מתגוררים אצל ההורה השני.....	207
29. תביעה לגמלת נידות וקצבת נכות לאדם שעבר את גיל הפרישה.....	208
30. תביעה לשינוי סיווג "עקרת בית נכה" ל"נכה" משתכרת.....	208
31. תביעה לתשלום קצבת נכות לאדם הנמצא בחופשת מחלה סמוך ליציאתו לגמלאות.....	209
32. פרשנות המילה "בפועל" שבסעיף 195 לחוק.....	210
שער ג': קצבה לילד נכה המיועדת לסייע למשפחות המטפלות בילד הנכה בבית.....	211
פרק א': ילד נכה - הגדרת ילד נכה - סעיף 221 לחוק.....	211
פרק ב': גמלאות בשל ילד נכה - סעיף 222 לחוק.....	213
פרק ג': מועד תשלום גמלאות בשל ילד נכה - גמלה מוגדלת למשפחות ילדים נכים - הכשרה מקצועית ודמי מחיה למבוטח שילדו הנכה נפטר - סעיפים 222א-222ב לחוק.....	215
שער ד': שירותים מיוחדים לנכה.....	217
פרק א': שירותים מיוחדים - סעיף 206 לחוק.....	217
פרק ב': כללי.....	219
פרק ג': הכשרה מקצועית לבן זוג של נכה - סעיף 215 לחוק.....	221
1. הדין.....	221
2. המונח "בן זוג".....	221
פרק ד': ההלכה הפסוקה.....	223

1. המערערת אינה תלויה בזולת בעזרה רבה ברוב פעולות היום-יום, ברוב שעות היממה.....	223
2. "פעולות יום-יום".....	223
3. המבחן הקובע הוא עצם שהות הנכה במוסד אשר מספק לכל הפחות את אחד מהשירותים המנויים בתקנה 6 לתקנות (מתן שירותים מיוחדים לנכים).....	224
4. אשפוז במוסד סיעודי.....	224
5. האם דייר השוהה במסגרת של דיור מוגן, הוא בחזקת "נכה המוחזק במוסד".....	225
6. חובת ההנמקה של הוועדה לעררים.....	225
7. סמכותו של בית-הדין לדון ב"שאלה משפטית".....	226
8. קביעת הוועדה, לפיה המערערת עצמאית בהיגיינה אישית, אינה מתיישבת עם קביעתה הנוספת לפיה המערערת זקוקה לסיוע בהחלפת טיטולים - הערעור התקבל בחלקו.....	226
שער ה': חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה, התש"ל-1970.....	227
פרק א': מבוא.....	227
1. הגדרת מונחים בחוק נפגעי פעולות איבה.....	227
2. "פגיעת איבה".....	228
3. התנגשות עם אמבולנס בתפקיד חילוץ עקב מעשה טרור ותחולת חוק נפגעי פעולות איבה.....	229
4. "פגיעת איבה".....	230
5. חזקת פגיעת איבה - סעיף 2 לחוק.....	230
6. ההלכה הפסוקה.....	231
6.1 יש צורך בקשר סיבתי בין פעולת האיבה לפגיעה.....	231
6.2 לא כל אימת שנפגע אדם ומבצע הפגיעה לא אותר, או שסיבתה אינה ידועה, מדובר בפעולת איבה.....	231
6.3 על-מנת שאדם יוכר כנפגע איבה חייב להתקיים קשר סיבתי ממשי בין הפגיעה הנטענת לבין פעולת איבה מסויימת.....	232
6.4 הבדל בין רקע פלילי לפעולת איבה.....	233
6.5 האם התובע זכאי לקבל קצבה לפי חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה, כבן משפחה של אחותו?.....	233
פרק ב': תגמול וזכאות נוספת לנכה - סעיף 4 לחוק.....	235
1. הדין.....	235
2. כללי.....	236
3. הלכה פסוקה.....	237
3.1 תפקידה של הרשות המאשרת היא לקבוע האם מדובר בפגיעת איבה כמשמעותה בחוק.....	237

3.2 חובת קיום קשר סיבתי בין פגיעת האיבה לבין נכותו של הנפגע.....	237
3.3 קביעת דרגת נכות היא בסמכותה של וועדה רפואית	237
3.4 פרשנותו של סעיף 34 לחוק שירות המדינה	238
3.5 בהיעדר הסכמה מצידו של התובע להשתלב בתכנית שיקום כפי שהוצע לו בשתי הוועדות שהתכנסו לדון בעניינו, לא ניתן היה להעריך כלל וכלל את יכולתו להשתקם וכיוצא מכך את יכולתו להשתלב שוב בשוק התעסוקה	238
פרק ג': קביעת דרגת נכות - סעיף 5 לחוק	239
1. הדין	239
2. כללי	240
3. הלכה פסוקה	240
3.1 הוועדה תשקול אם יש מקום לקבוע למערער נכות זמנית בתחום הנפשי בעקבות האירוע שהוכר	240
3.2 הוועדה הרפואית תתייחס לממצאי הוועדה בכל הנוגע לראיות שעל יסודן קבעה שהמערער סבלה בפיגוע מפגיעת ראש	241
3.3 יש לדון בהחמרת מצבו של המערער	242
3.4 הוועדה מילאה אחר הוראת פסק-הדין, לפיכך בית-הדין לא יתערב	242
3.5 החלטת הוועדה הרפואית לעררים ניתנת לערעור בפני בית-הדין האזורי לעבודה בשאלה משפטית בלבד	243
3.6 סעיף 5(ד) לחוק התגמולים מחיל את הוראת סעיף 119 לחוק הביטוח הלאומי	244
3.7 רופא או וועדה רפואית שנתמנו לעניין סעיף 118 לחוק הביטוח יקבעו את דרגת הנכות לפי המבחנים והכללים שהותקנו על-פי סעיף 10(ב) לחוק הנכים	244
3.8 היעדר נימוק בקביעה כי אין קשר על דרך של "החמרה" בין האירועים המוחיים שפקדו את המבקש ובין פגיעתו שהוכרה כפגיעת איבה	244
3.9 ערעור על אי-נימוק בדחיית בקשת המערער לקביעת דרגת נכותו מחדש בשל החמרת מצבו עקב אירוע פעולת איבה בו נפגע	247
3.10 אי-נימוק בקביעה הוועדה - אי-התייחסות לא התייחסה לאף אחד מגורמי הסיכון עליהם עמדה הוועדה מדרג ראשון	248
שער ו': וועדה לקבלת פטור ממס הכנסה - סעיף 9(5) לפקודת מס הכנסה	251
פרק א': מבוא	251
פרק ב': פטור עקב נכות - סמכות בית-הדין לעבודה	253
פרק ג': פטור עקב נכות	255

1. האם מתוקף הפטור ממס הכנסה שמוענק למערער בפקודת מס הכנסה בשל היותו נכה - מתחייב בהכרח פטור ממס ריווח? 255.....	
2. בית-המשפט העריך את שיעור הכנסתו של נכה 100% מ"יגיעה אישית" לצורך החלת פטור ממס לפי סעיף 9(5) לפקודה על 25%. זאת בהתחשב באופי העסק, ובמידה בה היה בנכויות להגביל את פעילותו בעסק 257.....	
3. המחוקק לא החיל את הפטור לנכה על כלל הכנסותיו של הנכה וייחד אותו אך ורק לאותן הכנסות הקבועות בסעיף 9(5) לפקודה ועל-כן הפקודה אינה מעניקה גם פטור ישיר מתשלום מס על השבח שצבר במכירת זכויות במקרקעין 258.....	
4. האם הפטור המוענק למערער מכוח סעיף 9(5) לפקודת מס הכנסה, על רקע היותו נכה, מחייב הענקת פטור ממס ריווח המוטל? 259.....	
5. מחיקת בקשה ליתן טעם לסירוב להכיר בסעיפי ליקוי 260.....	
6. קביעת הוועדה בהיעדר הנמקה 260.....	
7. בהתאם להלכה הפסוקה הסמכות לדון בערעורים על החלטות של ועדות לעררים מכוח פקודת מס הכנסה נתונה לבית-הדין האזורי לעבודה. זכות הערעור תהא בהתאם להוראות סעיף 123 לחוק הביטוח הלאומי 261.....	
שער ז': ביטוח סיעוד - סעיפים 223 עד 237 לחוק - והועדות הרפואיות 263.....	
פרק א': כללי 263.....	
1. הדין 263.....	
2. כללי 264.....	
3. "מבוטח" 264.....	
4. "מוסד סיעודי" 264.....	
5. הערכת תיפקוד 266.....	
6. זכאות לקבלת גמלת סיעוד למי שאינו עומד בהגדרת "מבוטח" 267.....	
7. הערכת תפקוד בפעולות היום-יום ובצורך בהשגחה 267.....	
8. האם מגורים בסמוך למוסד סיעודי בהם מסופקים שירותי ניקיון, הזנה ורפואה נחשבים ל"מוסד סיעודי"? 269.....	
9. דחיית זכאות לגמלת סיעוד ואי-ביצוע בדיקה מחודשת לאחר הגשת בקשה 269.....	
10. קביעת היקף שעות הסיעוד המוענקות לזכאי 270.....	
פרק ב': גמלאות - הגדרות - סעיף 223א לחוק - הסעיף בוטל 273.....	
פרק ג': גמלאות - גמלת סיעוד וביצוע בדיקת תלות במסגרת תכנית ניסיונית - הוראת שעה - סעיפים 224 ו-224א לחוק 275.....	
1. הדין 275.....	
2. כללי 278.....	

3.	המוסד לביטוח לאומי אינו הגוף הנותן שירותי סיעוד	279
4.	חישוב הכנסות משפחה - "רנטה"	280
5.	הסמכות לבדיקה מחודשת	281
6.	יחסי עובד-מעביד בין המוסד לביטוח לאומי לבין מצבעי הערכות התלות	282
7.	חישוב הכנסות משפחה - בקשה לשינוי חישוב השכר הממוצע במשק	283
8.	חישוב הכנסות משפחה - בקשה להפחתת ההפרש בין גובה ההכנסות לגובה התקרה בלבד	283
9.	חישוב הכנסות משפחה - הכללת קצבת נכות בגובה הכנסות	284
10.	אי-זכאות לגמלה לאור גובה הכנסות	284
11.	חישוב גובה הכנסות בעצמאים	285
12.	מיהות המטפל	286
פרק ד': גמלאות - ביצוע בדיקת תלות במסגרת תכנית ניסיונית - הוראת שעה - סעיף 224א לחוק		
289		
פרק ה': גמלאות - תשלום גמלת סיעוד - סעיף 225 לחוק		
291		
1.	כללי	291
2.	כללי	292
3.	פרשנות סעיף 225(ג) לחוק הביטוח הלאומי	293
4.	מיהות המעסיק של מטפל מכוח גמלת סיעוד	293
5.	ירושת גמלת סיעוד	294
פרק ו': גמלאות - תשלום גמלת סיעוד לידי הזכאי, קבלת שירותי סיעוד על-ידי מי שמקבל גמלה בכסף, ניכוי הפרשות סוציאליות מגמלת, הוראות לעניין גמלת סיעוד בכסף - מתאם טיפול - סעיפים 225א-225ה לחוק		
297		
פרק ז': גמלאות - תקופת אכשרה - סעיף 226 לחוק		
301		
פרק ח': גמלאות - סייג לזכאות - סעיף 227 לחוק		
303		
1.	הדין	303
2.	כללי	303
3.	הגדרת בית אבות כ"מוסד סיעודי"	304
פרק ט': גמלאות - מניעת כפל תשלומים, גמלאות - תחילת זכאות - סעיפים 228 ו-229 לחוק		
307		
פרק י': בדיקה - סעיף 230 לחוק		
309		
פרק י"א: גמלאות - הגבלת תקופת זכאות - סעיף 230א לחוק		
311		
פרק י"ב: וועדה לעררים לעניין מצב תפקודי - הוראת שעה - סעיף 230ב לחוק		
313		
1.	הדין	313
2.	כללי	313
3.	התערבות בית-הדין בהחלטות ועדת הערר	313

4.	הזכאות לגמלת סיעוד.....	317
פרק י"ג:	וועדה מקומית מקצועית - סעיף 231 לחוק.....	319
פרק י"ד:	תפקידי הוועדה המקומית המקצועית - סעיף 232 לחוק.....	321
פרק ט"ו:	גמלאות - וועדה לעררים, הרחבת סוגי זכאים וגמלאות, וועדה ארצית לענייני סיעוד, תפקידי הוועדה הארצית, פיתוח והחזקה שוטפת של שירותים - סעיפים 233-237 לחוק.....	323
חלק ד': ועדות רפואיות מכוח דברי חקיקה שונים	327	
שער א': חוק הנכים (תגמולים ושיקום), התשי"ט-1959.....	327	
פרק א': פרשנות - הגדרות - סעיף 1 לחוק.....	327	
1.	הדין.....	327
2.	כללי.....	329
3.	"נצרך".....	329
4.	"תקופת שירותו עקב שירותו".....	330
5.	מחלה קונסטיטוציונלית - קשר סיבתי-משפטי.....	331
5.1.	כללי.....	331
5.2.	נטל ההוכחה.....	332
6.	הבחנה בין תאונת עבודה לתאונת מקצוע וההבדלים בינם לבין ההסדר בחוק הנכים.....	333
6.1.	כללי.....	333
6.2.	הבחנה בין תאונת עבודה לבין ההסדר בחוק הנכים.....	334
6.3.	ההבדלים בין חוק התגמולים וחוק הנכים לבין חוקי העבודה.....	334
6.4.	ערעור על פסק-דינה של ועדת הערעור - מועד תחילת הזכאות לקבלת תגמולים במועד פטירת המנוח.....	335
7.	ההלכה הפסוקה.....	337
7.1.	לצורך הכרה במחלה על-פי סעיף 1 לחוק הנכים על התובע להוכיח שני תנאים מצטברים.....	337
7.2.	עת עסקינן במחלה שפרצה או הוחמרה עקב טיפול רפואי שניתן במהלך השירות הצבאי, יש להכיר בה ככזו שנגרמה עקב השירות הצבאי, אף אם לא הוכחו רכיבי הרשלנות.....	338
7.3.	על-מנת להכיר בפגימה מוכרת או מוסבת, צריכה להיות תחילה פגימה.....	338
7.4.	אין חובה לוועדה הרפואית לאמץ חוות-דעת מומחה מטעם המערער, כשהיא חולקת על הממצאים בה.....	339
7.5.	אם אין נכות, בוודאי שלא יכול להיות קשר סיבתי, הואיל וקיומה של נכות הינו תנאי הכרחי להכרה בקשר סיבתי.....	340

7.6 מוטל על הנכה, התובע תגמול ושיקום על-פי אותו חוק, להוכיח את תביעתו, כולל יסוד קשר הסיבתי לפיו אירעה הנכות עקב השירות.....	341
7.7 מטרת החוק אינה פיצוי נזיקי לנכה בגין הפסדי השתכרות בפועל, אלא הקלה על הנכה בחוק הסוציאלי.....	341
7.8 אין זה סביר להגביל את שיקול-דעתה הרפואי מקצועי של הוועדה לתוצאות בדיקת עזר.....	342
7.9 כל פגימה הנובעת ישירות מהחבלה באותה תאונה מוכרת כפגימה שנגרמה בזמן השירות ועקב השירות.....	343
7.10 החלטת וועדה רפואית עליונה לא היתה בת-חורין לקבוע שאין להעניק כלל אחוזי נכות, אלא חייבת היתה להעניק אחוז אחד.....	343
7.11 לא די באיתור קרע, בבדיקת M.R.I, על-מנת לחייב את הוועדה, בניגוד לשיקול-דעתה.....	344
7.12 הוועדה פעלה כראוי כאשר קבעה אחוזי נכות בהתאמה.....	344
7.13 לא הוכח קשר משפטי-סיבתי בין השירות לפריצת המחלה.....	345
7.14 יש קשר של גרימה, בין תנאי השירות לבין פגימה נפשית.....	346
7.15 נטל ההוכחה לקיום הקשר הסיבתי בין המחלה לבין השירות מוטל על המערער.....	346
7.16 ערעור על דחיית הכרה במשיב כזכאי לזכויות נכה - אי-קיום PTSD.....	348
8. ערעור על החלטת המשיב, אשר דחה את בקשת המערער להכרה בנכותו וקבע כי אין קשר סיבתי בין כאבי גב תחתון עם קרינה והירדמות רגלו הימנית לבין אירוע מיום 27.11.10.....	349
9. ערעור על החלטת המשיב לפיה כי אין קשר בין מצבו הנפשי לבין תנאי שירותו הצבאי - הוכחת קשר סיבתי של החמרה בין תנאי שירותו של המערער לבין מחלתו הנפשית.....	350
10. האם תסמונת התעלה הקרפלית, ממנה סובלת המערערת כיום נגרמה בשל עבודתה של המערערת מול מחשב בתקופת השירות הצבאי?.....	351
11. ערעור על החלטת המשיב לפיה אין קשר בין מחלת הסוכרת לבין תנאי השירות בצבא.....	352
12. ערעור על החלטת המשיב לפיה אין קשר סיבתי בין מצבה הנפשי של המערערת לבין תנאי שירותה הצבאי.....	353
13. ערעור על החלטת המשיב לפיה אין קשר בין כאביו בעמוד שדרה צווארי לבין תנאי שירותו בשירות בתי הסוהר.....	354
14. ערעור על החלטת המשיב לפיה כי אין קשר בין מצבו הנפשי לבין תנאי שירותו הצבאי.....	355

15. ערעור על החלטת המשיב לפיה לא ניתן להכיר בנכות האורתופדית ואין קשר בין כאבי גב תחתון לבין אירוע מיום 20.01.09 ותנאי השירות הצבאי.....	355
16. ערעור על החלטת המשיב לפיה אין קשר בין הכאבים בכתפיים ובכף יד ימין לבין השירות במשטרה.....	356
17. ערעור על החלטת המשיב לפיה אין קשר בין ליקוי השמיעה והטינטון לבין תנאי השירות במשטרה.....	357
18. ערעור על החלטת המשיב לפיה לא הוכח קשר סיבתי בין אירוע מיום 02.09.10 לבין תלונות על ברך שמאל.....	357
19. בקשה להכרה בנכות אורתופדית - המערער הוכיח כי קיים קשר סיבתי בין שירותו הצבאי לבין הפגימה בעמוד שדרה מותני וכאבי גב תחתון.....	358
פרק ב': פרשנות - חבלה בדרך למחנה או ממנו - סעיף 1א לחוק.....	361
פרק ג': תקנות הנכים (כללים לקביעת דרגת נכות מיוחדת), התשכ"ו-	1965
1. הדין.....	363
2. דרגת נכות מיוחדת.....	364
פרק ד': תגמולים בדרך של מענק לנכים שדרגת נכותם 10 עד 19 אחוזים - סעיף 4 לחוק.....	367
פרק ה': תגמולים לנכה שקיבל מענק ולאחר-מכן נקבעה לו דרגת נכות גבוהה מ- 19 אחוזים; מועד תשלום המענק - סעיפים 4א ו- 4ב לחוק.....	369
פרק ו': תשלום מקדמה לנכה שדרגת נכותו 10 עד 19 אחוזים - סעיף 4א לחוק.....	371
פרק ז': אי-תשלום תגמולים נוספים - סעיף 4ד לחוק.....	373
פרק ח': תחילה ותחולה; ברירת מענק - סעיפים 4ה ו- 14 לחוק.....	375
פרק ט': תגמולים לנכים של 10-100 אחוז - תוספת לנכה בעל דרגת נכות מיוחדת - סעיפים 5 ו- 5א לחוק.....	377
1. הדין.....	377
2. נכה עשוי להיות זכאי לתגמולי קיום בגין חוסר יכולת תעסוקתית, זמנית או צמיתה, הנובעת ממצבו הרפואי.....	377
3. השכר הקובע בסעיף 5 לחוק זהה לשכר הקובע שבסעיף 1 לחוק.....	377
פרק י': תגמול למחוסר הכנסה - סעיף 6 לחוק.....	379
1. הדין.....	379
2. המועד הראוי לתחילת תשלום תגמול נצרך.....	379
פרק י"א: תגמולים מיוחדים - סעיף 7 לחוק.....	381
פרק י"ב: נכים שהגיעו לגיל פרישה - סעיף 7א לחוק.....	383
פרק י"ג: תוספת למימון צרכים מיוחדים - סעיף 7ב לחוק.....	385

פרק י"ד: תוספת לנכה בגיל 55 ויותר - סעיף 7 לחוק	387
פרק ט"ו: קביעת דרגת נכות - סעיף 10 לחוק	389
1. הדין	389
2. כללי	389
3. תקנות הנכים (כללים לקביעת דרגת נכות מיוחדת), התשכ"ו-1965	389
4. תקנות הנכים (מבחנים לקביעת דרגות נכות), התש"ל-1969	390
5. כיצד יש לעגל את שיעור הנכות המשוקללת כאשר היא כוללת חלקי אחוזים?	390
6. הסמכות להחליט בעניין שיעור הנכות של המשיב נתונה לוועדה הרפואית בלבד	390
7. הוועדה אינה יכולה לקבוע נכות כזמנית או להפוך נכות קבועה לזמנית משום סירוב של הנכה לבצע טיפול רפואי שהומלץ על-ידה	391
8. הרואה עצמו נפגע מהחלטת וועדה רפואית בדרג ראשון, רשאי לערור על החלטת וועדה זו לוועדה רפואית עליונה	392
9. על החלטתו של קצין התגמולים ניתן היה להגיש ערעור לוועדת הערעורים	393
10. קביעת הנכות תהיה, אף היא, מושפעת מההתפתחות והשינויים במדע הרפואה	394
11. תקנות "ישנות" שפג תוקפן, עלולה לגרום לעיוות דין לנכה	395
12. התיישנות למעלה מ-25 שנה דינה דחיה	395
13. הוועדה רפואית תקבע מזמן לזמן את דרגת נכותו של הנכה	396
14. שינוי דרגת נכות בהתחשב במצבו של האיבר השני	396
15. ערעור על פסק-דינה של ועדת הערר לפי חוק הנכים - הצגת ראיה חדשה	396
16. ערעור על החלטת ועדת הערעורים לפיה נדחה ערעורה של המערערת על החלטת קצין התגמולים לדחות את תביעתה להכיר בה כנכה לפי חוק התגמולים (נכים ושיקום) בשל מחלת הסוכרת מסוג 1	398
פרק ט"ז: סירוב לקבל טיפול רפואי - סעיף 11 לחוק	403
פרק י"ז: וועדה רפואית עליונה - סעיף 12 לחוק	405
1. הדין	405
2. כללי	405
2.1. הוועדה הרפואית העליונה מוסמכת לבחון מחדש את החלטתה של הוועדה הרפואית	405
2.2. המבקש רשאי לערער על החלטת הוועדה העליונה לפני בית-המשפט המחוזי בנקודה משפטית בלבד	406
2.3. התיק יוחזר אל הוועדה הרפואית העליונה על-מנת שתקבע לו דרגת נכות	407

2.4	אין חובה כללית שוועדה עליונה הדנה בדרגת הנכות, תהא מורכבת מחברים מומחים בלבד.....	407
2.5	הגשת ערעור לבית-המשפט המחוזי על החלטת וועדה רפואית העליונה הינו 45 יום ממועד קבלת ההחלטה.....	407
2.6	קביעת הוועדה הנוגעת לקביעת הקשר הסיבתי הינה קביעה רפואית שבית-משפט אינו נוהג להתערב בה.....	408
2.7	אין חובה על הוועדה הרפואית העליונה לאמץ חוות-דעת רפואית מסויימת.....	409
2.8	בית-המשפט אינו מוסמך להתערב בהחלטת הוועדה העליונה.....	409
2.9	לא כל ההחמרה בפגימה נובעת מן השירות.....	410
2.10	האם התקיים פגם משפטי בהחלטת הוועדה הרפואית העליונה?.....	411
3.	ערעור בשאלה של מתן נכות נפרדת במקרה זה בגין כאבים ושינויים שחיקתיים בנוסף לקביעה של 40% נכות בשל הגבלת יישור הברך.....	412
4.	טענות לדחיית תביעה על-הסף - חוסר סמכות עניינית ומקומית.....	413
5.	ערעור על החלטת הוועדה הרפואית לעררים כי המערער זכאי ל-15% נכות זמנית וכי לא נותרה לו נכות יציבה בגין פגיעתו בעבודה.....	414
6.	דחיית תביעה על-הסף - סמכות עניינית.....	414
7.	האם היה מקום לקזז את המענק מהנכות הזמנית שנקבעה בהחמרת המצב?.....	415
8.	ערעור על דחיית תביעת התובעת לתשלום תגמול פרישה מוקדמת.....	416
9.	תביעה המכוונת כנגד החלטת "וועדה רפואית לעררים - קרנות הפנסיה" כי לתובע נכות מלאה בשיעור 100%, כאשר החלוקה היא 30% בגין תאונת עבודה ו-70% בגין מחלותיו.....	417
10.	ערעור על החלטת הוועדה הרפואית לעררים אשר התאימה למערער נכות רפואית בשיעור 19.25% ולא הפעילה בעניינו את תקנה 15 לתקנות הביטוח הלאומי.....	419
11.	בקשת רשות ערעור על פסק-דינו של בית-המשפט המחוזי, בגדרו נדחה ערעור המבקש על החלטת וועדה רפואית עליונה שלא להכיר בהחמרה במצבו הנפשי - סכיזופרניה - הערעור נדחה.....	420
12.	עתירה שעניינה שיעור הנכות שנקבעה לעותר על-ידי הוועדות הרפואיות הפועלות מכוח חוק הנכים - העתירה נדחתה.....	421
	פרק י"ח: ערעור לפני בית-המשפט המחוזי - סעיף 12א לחוק.....	423
1.	הדין.....	423
2.	כללי.....	423

3.	על מבקש הרשות להראות כי הבקשה מגלה חשיבות או מעוררת סוגיה משפטית כללית.....	423
4.	בית-המשפט יתערב כאשר ישנם פגמים בהחלטת הוועדה.....	424
5.	טוב היה עושה בית-המשפט המחוזי אם היה מורה על השבת הדיון בעניינו של המבקש לגורם המוסמך.....	424
6.	הוועדה רשאית שלא לקבל את ממצאים מחוות-דעת המומחה מנימוקים סבירים.....	425
7.	טענות עובדתיות אין מקומן להתברר במסגרת ערכאת ערעור....	426
8.	עיגול נכותו של המערער כלפי מטה מהווה טעות משפטית.....	427
9.	הוועדה תיבחן האם למערער נכות בגין כאביו בברכו השמאלית והאם יש להכיר בפגימה זו כנכות מוסבת.....	427
10.	עניינו של המערער יובא בפני וועדה בהרכב אחר, כדי שיראה כי אכן הצדק נעשה.....	428
פרק י"ט: ועדות ערעור - סעיף 26 לחוק..... 431		
1.	הדין.....	431
2.	כללי.....	431
3.	אי-התערבות בית-משפט של ערעור - הטעמים.....	431
פרק כ': סמכויות עזר - סעיף 27 לחוק..... 433		
1.	הדין.....	433
2.	כללי.....	433
3.	סמכות הוועדה להיזקק לסרט וידאו או חקירה סמויה.....	434
4.	חסינות שיפוטית של ועדת התגמולים.....	434
5.	ועדה רפואית הפועלת מכוח חוק הנכים (תגמולים ושיקום) אינה מוסמכת - בשים-לב להסדרים החקיקתיים הקיימים - להורות על עריכת חקירה סמויה בעניינו של נבדק.....	434
פרק כ"א: סדרי דין - סעיף 28 לחוק..... 435		
1.	הדין.....	435
2.	כללי.....	435
3.	סמכות להיזקק לידיעתם ולניסיונם של חבריה בעניינים שבמומחיותם.....	435
4.	חוות-דעת שאיננה ערוכה לפי כללי הדין.....	435
5.	סעיף 28 מול סעיף 35 לחוק.....	436
6.	על וועדה לבחון כל אחת מחוות-הדעת שבפניה.....	436
פרק כ"ב: קביעת דרגת נכות יחד עם חוות-דעת על הקשר הסיבתי - סעיף 28א לחוק..... 439		
1.	הדין.....	439
2.	כללי.....	439
3.	סעיף 28א לחוק הנכים דורש לשוב ולקבוע את שיעור ההחמרה על-פי חוות-דעת רפואית שיש בה קשר סיבתי.....	440

441.....	4. קצין התגמולים התבסס על החלטת הוועדה הרפואית
441.....	5. ישנו קשר סיבתי בין המחלה ממנה סבל המנוח לבין נסיבות פטירתו
441.....	6. אין קשר סיבתי בין כאבי הגב לבין התאונה
442.....	7. בכל מקרה ומקרה מתחייבת הנמקה של תוצאת החישוב האמור ואין להסתפק בקביעה בעלמא
442.....	8. הוועדה הרפואית מוסמכת לקבוע אחוזי נכות שהוכרה על-ידי קצין התגמולים אשר נגרמה על-ידי השירות הצבאי
442.....	9. ערעורו על החלטת קצין התגמולים שלא להכיר במחלת הקרוהן ממנה המערער סבל כמחלה שנגרמה או הוחמרה עקב השירות הצבאי - הערעור נדחה
445.....	10. בקשת רשות ערעור על פסק-דינו של בית-המשפט המחוזי, שדחה את ערעורו של המבקש על החלטתה של הוועדה הרפואית העליונה הפועלת על-פי חוק הנכים - הבקשה נדחתה
447.....	11. ערעור על החלטת המשיב, כי דלקת הריאות וברונכיוליטיס אובליטרנס של המערער החמירו בתקופת שירותו הצבאי ועקב שירותו הצבאי של המערער, וכי ההחמרה שעל חשבון השירות היא בשיעור של 75% מדרגת הנכות הכוללת - הערעור התקבל
451.....	פרק כ"ג: הרכבן של ועדות רפואיות - סעיף 29 לחוק
453.....	פרק כ"ד: הבקשות וההחלטה בהן - סעיפים 30 עד 35 לחוק
453.....	1. בקשות - סעיף 30 לחוק
453.....	1.1 כללי
453.....	1.2 מהי "תביעה" ומהו "יום הגשת התביעה"
454.....	1.3 יש לפרש את התביעה "יום הגשת התביעה" כיום בו הוגשה הבקשה לקבלת תגמול הנצרך
454.....	2. ההחלטה בבקשות - סעיף 31 לחוק
454.....	2.1 הדין
454.....	2.2 חובת הנמקה
455.....	3. חובת פסיקה "בהקדם"
455.....	4. מילווה עד למתן החלטה - סעיף 31א לחוק
457.....	פרק כ"ה: התיישנות תביעות - הארכת מועד התיישנות בחבלה רשומה - סעיפים 32 ו-32א לחוק
457.....	1. הדין
457.....	2. תקופת התיישנות
458.....	3. החלטה חדשה - אף אם ניתנה החלטה סופית
458.....	4. סמכות קצין תגמולים להאריך מועדים
459.....	5. "שיקולי-צדק"
459.....	6. התביעה מתיישנת בתום שלוש שנים

7. על המערער להרים את הנטל להוכיח כי יש להאריך את מועד ההתיישנות	460
8. ההתיישנות לא חלה על מחלות של הסכיזופרניה	460
9. יש להוכיח חבלה רשומה	461
10. יש לאפשר למערער להביא את ראיותיו היות ויש קשר סיבתי בין שירותו הצבאי לבין מחלת הלב ממנה הוא לוקה כיום	461
11. בהיעדר חבלה רשומה כלשהיא לא ניתן, להאריך את תקופת ההתיישנות	462
12. לא ניתן להאריך את תקופת ההתיישנות הקבועה בחוק מאחר שלא מתקיימים במצטבר תנאי החוק מכוח סעיף 32 לחוק	462
13. העלאת טענת ההתיישנות לראשונה בסיכומי המשיב הינה נפסדת ובלתי-ראויה	463
14. בקשה למחיקה על-הסף - התיישנות	464
15. מחיקת תביעה על-הסף - תביעה בגין רשלנות רפואית לכאורה במהלך ביצוע ניתוח לסגירת נקב באוזן	465
16. מהו למעשה מועד תחילת מניין הימים לצרכי חישוב תקופת ההתיישנות בתביעת מעביד - מיטיב?	466
17. סוגיית התקיימותם של התנאים המצטברים שנקבעו בסעיף 32 לחוק הנכים	466
18. ערעור על החלטת קצין התגמולים, לפיה אין לראות במסמכים הנוספים שהעביר המערער כ"עובדות חדשות" או "ממצאים המהווים ראיה חדשה" - הפרעה פוסט טראומטית (PTSD) - הערעור נדחה	467
19. הכרה בנכות נפשית - התיישנות	469
פרק כ"ו: ערעור לפני ועדת ערעור - סעיף 33 לחוק	471
1. הדין	471
2. כללי	471
3. מועד הגשת הערעור - הארכת מועד	471
4. לא ניתן לעקוף את הדרך הקבועה בחוק הנכים והסמכות בהשגה כנגד החלטת קצין התגמולים הינה ועדת הערעורים	472
5. הגשת ערעור באיחור רב ובלא טעמים מוצדקים לא איפשרה הארכת מועד	472
6. יש לקבל את טענת המערער שבקביעה זו סתתה החלטת וועדה רפואית עליונה, מהוראות פסק-הדין שבפשרה	473
7. קצין התגמולים הוא הגורם הבלעדי שמוסמך להכיר בנכות	474
8. הסמכות לדון ולהכריע אינה נתונה בידי בית-משפט	474
9. לועדת הערעורים הסמכות להאריך את מועד הגשת הערעור	475
10. בקשת המשיב לסילוק הערעור על-הסף בשל היעדר עילה ו/או בשל האיחור בהגשתו	476
11. העברת התובענה לבית-המשפט המוסמך - ועדת הערעורים	476

12. ערעור על החלטת קצין התגמולים, לפיה אין קשר סיבתי בין מחלת האפילפסיה של המערער, שסימניה הופיעו עוד טרם גיוסו, לבין תנאי השירות הצבאי - הערעור התקבל	477
13. נסיבות גרימתה של מחלה ראומטית	479
14. היעדרו של קשר סיבתי בין תנאי שירותו הצבאי של המבקש, לבין הפגיעה שחווה בידו	480
פרק כ"ז: ערעור לבית-המשפט - סעיף 34 לחוק	483
1. הדין	483
2. כללי	483
3. העדפת חוות-דעת אחת על האחרת - ממצא עובדתי	484
4. ועדת ערעור	484
5. רשות ערעור - אימתי	484
6. שאלת הקשר הסיבתי - שאלה משפטית	485
7. קביעה לעניין החמרה - קביעה עובדתית	485
8. על המבקש להצביע על פגם משמעותי שנפל בעבודת הוועדה או על נקודה משפטית	485
9. על החלטת ועדת הערעור ניתן לערער בסוגיה משפטית בלבד	485
10. בקשת רשות ערעור על פסק-דין של בית-המשפט המחוזי, בו נדחה ערעורו של המבקש על החלטתה של ועדת הערעור לפי חוק הנכים - הבקשה נדחתה	486
11. בקשת רשות לערער על פסק-הדין של בית-המשפט המחוזי - אין די בהצבעה על "שגרה מתוחה" כדי לעמוד בדרישות היסוד האובייקטיבי של מבחן הקשר הסיבתי-משפטי, אלא יש צורך להצביע על "חריגות ומיוחדות" בתנאי השירות - הבקשה נדחתה	488
12. בקשת רשות ערעור על החלטת בית-המשפט המחוזי, אשר דחה את ערעורו של המבקש על החלטת ועדת הערעורים לפי חוק הנכים - הבקשה נדחתה	489
13. בקשת רשות ערעור על פסק-דין של בית-המשפט המחוזי - קשר של החמרה בין השירות הצבאי לבין המחלה, בשל האיחור באבחון - הבקשה התקבלה	490
14. בקשת רשות ערעור על פסק-דין של בית-המשפט המחוזי, שדחה את ערעורו של המבקש על החלטתה של ועדת הערעורים לפי חוק הנכים - הבקשה נדחתה	492
15. ערעור על פסק-דין של ועדת הערעור לפי חוק הנכים - הכרת טרשת נפוצה כפגיעה שנגרמה כתוצאה מהשירות הצבאי - הערעור נדחה	493
פרק כ"ח: החלטות חדשות - סעיף 35 לחוק	497
1. הדין	497
2. כללי	497

3.	תשלומים רטרואקטיביים	497
4.	התרשלות קצין תגמולים	498
5.	סעיף 35(א) לחוק קובע כי קצין התגמולים רשאי לתת החלטה חדשה בכל בקשה, אף אם ניתנה בה כבר החלטה סופית	498
	פרק כ"ט: זכויות לפי חוק זה ולפי חוק הביטוח הלאומי - סעיף 36א לחוק	499
1.	הדין	499
2.	כללי	499
3.	ההלכה הפסוקה	500
3.1.	סעיף 36א לחוק הנכים שולל מאת הנכה את הזכות לתבוע בו-זמנית את המוסד לביטוח לאומי ואת קצין התגמולים	500
3.2.	סעיף 36א לחוק קובע כי הבחירה במסלול התביעה הינה בידי הנכה	500
3.3.	סעיף 36א לחוק הנכים קובע כי הוראות החוק לא יחולו על נכה שמימש את הבחירה בסעיף 323 לחוק הביטוח הלאומי	500
3.4.	על המשיב מוטלת חובה לברר את שאלת תשלום הקיצבה מהמל"ל מייד כשמוגשת לו תביעה	500
3.5.	בחירה בין חוק הנכים לחוק הביטוח הלאומי - הערעור נדחה	501
	פרק ל': זכויות לפי חוק זה ולפי חוק שירות המדינה (גמלאות), התשט"ו-1955 - סעיף 36 לחוק	505
	פרק ל"א: בדיקות חדשות - סעיף 37 לחוק	509
1.	הדין	509
2.	כללי	509
3.	ההלכה הפסוקה	509
3.1.	ניתן לדרוש להיבדק מחדש על-ידי וועדה רפואית אם עברו לפחות שישה חודשים מיום קביעת דרגת הנכות האחרונה	509
3.2.	הצבת דרישות נוקשות ביחס להרכב הנדרש של הוועדות העליונות עשויה ליצור קשיים ממשיים בשינוי דרגת הנכות האחרונה	511
3.3.	אין בהחלטת הוועדה או בפסק-דין של בית-המשפט המחוזי כדי למנוע מהמבקש לבקש בדיקה מחודשת	511
3.4.	נכה המגיש ערעור צריך אמנם להביא בחשבון שתביעתו תיבחן מחדש, והוא יכול למצוא עצמו במצב שלא רק שערעורו יידחה אלא יפסיד את הקיים	511
3.5.	סעיף 37(א) לחוק הנכים קובע כי קצין התגמולים רשאי להורות אחת לשנה על בדיקת הנכה, אם לא הורתה הוועדה הרפואית הוראה אחרת	511
	פרק ל"ב: טיפול בנכים - סעיף 43 לחוק	513
1.	הדין	513

2.	כללי	514
3.	תקנה 14 לתקנות הנכים (טיפול רפואי), התשי"ד-1954, שעניינה תגמול בגין אבדן השתכרות בשל טיפול רפואי	514
4.	סעיף 3א43 לחוק - הוסף בשנת 2013	514
5.	הגדרת המונח "טיפול" בסעיף 43 לחוק	515
6.	סעיף 1א43 - נכים שנכותם מתחת ל- 10%	515
7.	ההלכה הפסוקה	516
7.1	העותר המרצה עונש מאסר אינו זכאי לקבל את כל הטיפולים הקבועים בסעיף 43(ג) לחוק	516
7.2	הטבות מכוח נוהל של אגף השיקום של משרד הביטחון ידונו בבית-משפט לעניינים מינהליים	517
שער ב': חוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום), התש"י-1950		
פרק א': פירושים - סעיף 1 לחוק		
1.	תכלית החוק	519
2.	"נספה" היסטוריה חקיקתית	519
3.	"ידועה בציבור" - אלמנה לצורך קבלת התגמולים	520
4.	בן חורג	520
5.	"עקב השירות"	521
6.	הגדרת "בן משפחה"	521
7.	הגדרת "נכות"	521
פרק ב': תחולת החוק על אלמן - סעיף 1א לחוק		
פרק ג': סמכות להעלות שיעורים - סעיף 1ב לחוק		
פרק ד': מחלות בשירות בחזקת מחלה עקב השירות, חבלה בדרך למחנה או ממנו, מוות בשירות בחזקת מוות עקב השירות - מיועדים לשירות ביטחון בהכשרה קדם צבאית או בעת מבחנים ליחידת התנדבות - משרת בשירות קבע בציפות לשירות החובה - סעיפים 2 עד 22 לחוק		
1.	הדין	527
2.	הוספת סעיפים 2א ו-22 לחוק	528
3.	הקשר הסיבתי בחוקי התגמולים - כללי	529
4.	נטל ההוכחה על-פי חוק משפחות חיילים שנספו - סעיפים 2א-22 לחוק	529
5.	סעיף 2א - הרחבת היקף זכויות משפחות נספים	530
6.	היעדרות ללא רשות מן השירות	530
7.	ההלכה הפסוקה	531
7.1	במועד מותה של המנוחה היא נעדרה שלא ברשות מן השירות ונחשבה לנפקדת	531
7.2	לא הוכח קשר בין נסיבות מותו של המנוח לבין נכותו המוכרת כמשמעותו בחוק	531

7.3	כאשר מדובר באירוע שהתרחש בבית ובזמן חופשה, נטל ההוכחה
532	היה ונשאר על המערערים
7.4	הנטל רובץ על כתפי המשיב היות ורק הוא יודע מה היה מעמד
532	המנוח ביום מותו
7.5	אין קשר סיבתי-רפואי בין חשיפה לחומרים ממיסים לבין
532	תסמונת דום - נשימה בשינה
7.6	כאשר יש היתר כדין לחופשה אזי המנוח הינו בגדר נספה
533	מחיקת תביעה בעקבות חוסר סמכות עניינית
7.8	המנוח נחשב כ"נספה" לפי חוק משפחות חיללים שנספו במערכה
533	נסיעה ברכב אזרחי ללא מדים
7.9	האם הוכיח המשיב כי הפטירה לא היתה עקב השירות - שכן לא
534	הוכחה חשיפה לקרינה אלקטרו-מגנטית?
7.10	תביעת פיצויים בגין נזקי גוף שנגרמו לתובעת לאחר שנתקלה
535	בזיו במדרכה
7.11	ערעור על פסק-דין הדוחה הכרה באם שכולה
7.12	ערעור על פסק-דינה של ועדת הערר, שלא קיבלה את בקשתם
539	של הורי המנוח, להכיר בהם כבני משפחתו של נספה - סרטן מעי הגס
	הערעור נדחה
פרק ה': דין נעדרים קצין תגמולים - ועדת ערעור - סעיפים 3-5	
לחוק	
פרק ו': סמכויות עזר - סעיף 6 לחוק	
1.	הדין
2.	האם וועדה רפואית מוסמכת להורות על עריכת חקירה סמויה
	בעניינו של נבדק על-מנת לאסוף מידע באשר למצבו הרפואי או
545	התפקודי?
3.	"קביעה על-פי דין"
547	4. ביטול שיקום והצהרת חסר פרנסה ו/או זכאי לתגמול קיום
פרק ז': בקשות - סעיף 23 לחוק	
1.	הדין
2.	חזקת מסירת ההחלטה
3.	טיבה של ההחלטה - תוקפן של הנחיות פנימיות
552	4. הלכה הפסוקה
פרק ח': מילווה לתובע עד מתן החלטה - סעיף 24 לחוק	
פרק ט': ערעור - סעיף 25 לחוק	
1.	הדין
2.	כללי
3.	הלכה פסוקה
3.1	יש להחזיר את תיקה של המערערת לקצין התגמולים, על-מנת
555	שיתן החלטה חדשה לאחר שיבחן את רקע מחלתו של המנוח

3.2	לא הוכח מהפן העובדתי והרפואי כאחד, שהמחלה נגרמה עקב תנאי השירות בצבא.....	556
3.3	היפוך נטלי הראיה אין בו כדי לשנות את תוצאות פסק-דינה של הוועדה.....	556
3.4	ניתן לערער בנקודה משפטית בלבד.....	556
3.5	יש לקבל את הערעור ולקבוע כי המנוח הינו בגדר נספה.....	556
פרק י': החלטות חדשות - סעיף 25א לחוק		559
1.	הדין.....	559
2.	כללי.....	559
3.	הלכה פסוקה.....	559
3.1	התצהירים מהווים ראיה חדשה כמשמעותה בסעיף 25א(א) לחוק חיילים.....	559
3.2	יש להניח בפני קצין התגמולים, ראיות חדשות שלא היו בפניו עת נתן את ההחלטה הקודמת.....	559
3.3	המשיב כבול לעת מתן החלטתו נשוא הערעור להחלטת קצין התגמולים לחוק הנכים בדבר הכרה בטרשת העורקים.....	560
שער ג': חוק תשלום קיצבאות לחיילי מילואים ולבני משפחותיהם, התשס"ב-2002		561
פרק א': מבוא		561
פרק ב': הדין		563
שער ד': חוק המשטרה (נכים ונספים), התשמ"א-1981		571
פרק א': הדין		571
פרק ב': הגדרות - סעיף 1 לחוק		573
פרק ג': השוואת מעמד השוטר למעמד החייל והחלת חוק הנכים בהתאם - סעיף 2 לחוק		575
פרק ד': הלכה פסוקה		577
1.	נטל ההוכחה - שוטר שנפגע לאחר שפרש מן המשטרה - סעיף 3 לחוק.....	577
2.	שוטר שנפגע כתוצאה מטיפול רפואי לקוי.....	577
3.	סעיף 5 לחוק.....	577
4.	בקשה לסילוק התביעה על-הסף בהיעדר עילה.....	578
5.	בקשה להורות על דחיית הודעה לצד ג' על-הסף, מחמת ייחוד עילה.....	579
שער ה': עניינים שונים		581
פרק א': חוק לפיצוי נפגעי גזזת, התשנ"ד-1994		581
1.	ערעור על החלטת הוועדה הרפואית לעררים לפי סעיף 9 לחוק פיצוי לנפגעי גזזת, לעניין פיצוי למערערת. הערעור התקבל.....	581

2. במקרה של טעות על-פניה, מוסמכת הוועדה הרפואית לעררים לסטות מקביעה קודמת בעניין הקשר הסיבתי.....	583
3. בהיעדר טעות משפטית ספציפית אחרת בהחלטת הוועדה, בית-הדין אינו מוסמך להורות על החזרתו של הדיון אליה.....	584
פרק ב': חוק נכי המלחמה בנאצים, התשי"ד-1954.....	587
1. התקבלה הסכמת המדינה להפחית בתשלום ההוצאות שהושת על המבקש. מעבר לכך, יעמוד פסק-דין של בית-המשפט המחוזי בתקפו.....	587
2. שאלת פרשנות תקנה 12 לתקנות נכי רדיפות הנאצים (קביעת דרגת נכות).....	588
3. חשש כי התנהלות הוועדה נובעת מדעה קדומה שגיבשה כלפי המערער ובהיעדר הסבר מתקבל על הדעת, לא מן הנמנע שמדובר בהתנכלות מכוונת.....	589
4. תגמול רטרואקטיבי החל משנת 1997 בגין נכות בשל רדיפות הנאצים הן בעילת עוצר והן בעילת בריחה מחמת פחד מהגרמנים - נדחה ערעור.....	591
5. לא הוכח כי הקושי קשור בקשר הנדרש במסגרת החוק, שרק על בסיסו זכאי מי שסבל ממאורעות המלחמה לקבל פיצוי בהתאם לחוק.....	594
6. הטיפול הרפואי המבוקש אינו ממין הטיפולים שהחוק מעניק לזכאי לתגמולים.....	596
7. סמכות בית-משפט העליון לדון בערעור על החלטת ועדת ערר שאין לה סמכות.....	597
8. הקשר בין תמורות במצבו הנפשי של המערער לרדיפות.....	599
פרק ג': תמציות ההלכה הפסוקה.....	601
1. בית-הדין מוסמך לדון במסגרת ערעור על החלטות ועדות רפואיות לעררים רק בשאלות משפטיות. במסגרת סמכותו בוחן בית-הדין אם הוועדה טעתה בשאלה שבחוק, חרגה מסמכותה, הסתמכה על שיקולים זרים או התעלמה מהוראה המחייבת אותה.....	601
2. על-פי הפסיקה, מתן האפשרות להביא ראיות שיסתרו את קביעת המל"ל בדבר שיעור הנכות הצמיתה של הנפגע בתאונת דרכים, תהיה במקרים חריגים בלבד. טעמים שעשויים להצדיק ראיות לסתור הם ניהול לא תקין של ההליך במל"ל, טעמים עובדתיים חדשים כבדי משקל, או טעמים עובדתיים שאם היו עומדים בפני הוועדה היה בהם כדי לשנות את מסקנותיה.....	602

3. תקנה 8(א) לתקנות פיצויים לנפגעי תאונות דרכים (מומחים) אוסרת על המצאת חוות-דעת רפואית למומחה שהתמנה בתביעה לפי חוק הפל"ד. האיסור חל גם על דו"חות של הועדות הרפואיות של המל"ל ועל חוות-דעת של מומחים מטעם בעלי הדין עובר לתאונה ולאחריה.....	602
4. באשר לחובת ההנמקה של הוועדה נקבע, כי בהיותה גוף מעין שיפוטי מוטלת על הוועדה החובה לנמק את החלטתה, באופן המאפשר גם למי שאינו עוסק ברפואה, להתחקות אחר הלך מחשבתה ואחר תקינות הפרשנות שהעניקה להוראות החוק.....	603
5. הבאת ראיות לסתור את קביעתן של הועדות הרפואיות של המוסד לביטוח לאומי - אימתני?.....	603
6. פטור ממס הכנסה.....	605
7. הטענה בדבר אי-הפעלת תקנה 15 - דחייתה.....	605
8. מימוש הפטור המוענק לפי סעיף 9(5)(א) לפקודה, מחייב קיום מנגנון שכולל ועדות רפואיות בשתי דרגות. תקנה 3 לתקנות מטיל, למעשה, אגרה על מי שמבקש להפעיל מנגנון זה לצורך קביעת דרגת נכות לצורך פטור ממס.....	606
9. ועדות האבחון - גוף מעין שיפוטי.....	606
10. קביעת שיעור הנכות וסעיפי הליקוי הרלבנטיים הן קביעות רפואיות מובהקות הנמצאות בתחום סמכותה הבלעדית של הוועדה ובית-הדין, ככלל, אינו מוסמך להתערב בהן.....	608
11. הועדות הרפואיות הן ועדות מעין שיפוטיות ומבחני הפסלות של חברי הועדות דומים למבחני הפסלות של שופטים, כאשר הכלל הוא הקבוע בסעיף 77א(א) לחוק בתי-המשפט (נוסח משולב). הגשת תלונה על השופטים או קבלתה של התלונה כאמור אינן מקימות כשלעצמן עילת פסלות וכי יש להוכיח קיומו של חשש.....	608
12. ביקורתו השיפוטית של בית-הדין על החלטת וועדה שהתכנסה לאחר פסק-דין מחזיר מוגבלת לבחינת שאלה יחידה - האם מילאה הוועדה אחר הוראות פסק-הדין, אם לאו.....	608
13. במקרה דנן, הנתבע 2 הגיש תביעה להכרה באירוע כפגיעה בעבודה ותביעתו זו נתקבלה על-ידי המוסד. קביעת דרגת הנכות כאמור, אינה כלולה במסגרת התובענות שבהן המעסיק נכנס לנעלי העובד בהתאם להוראות סעיף 393 לחוק הביטוח הלאומי. מכאן, כי לתובעת אין מעמד או זכות תביעה כנגד המוסד בעניינו של הנתבע 2 ודין תביעתה להידחות על-הסף.....	608
14. הגשת תביעה להחמרה אינה פותחת מחדש את קביעותיהן החלוטות של ועדות רפואיות קודמות בעניינו של המבוטח.....	610

15. אשר לעניין קביעת נכות נפשית זמנית ולטענות בעניין בחירת פריט הליקוי, בעת קביעת נכויות זמניות רשאית הוועדה לשקול שיקולים מקלים מאלה שנשקלים בעת קביעת נכות צמיתה, לאור השלבים הראשוניים בהליך.....	610
16. וועדה רפואית לעררים אינה כבולה לנוסח הערר שלפניה, ועליה לבטא את ממצאיה, אף בהיעדר ערעור בנקודה כזאת או אחרת.....	610
17. חובת האזהרה.....	610
18. בהתאם לפסיקה, שיעור הנכות והתאמת סעיפי הליקוי הן קביעות רפואיות מובהקות הנמצאות בתחום סמכותה הבלעדי של הוועדה הרפואית לפיכך, לא יחליף בית-הדין את שיקול-דעתו בשיקול-דעתם של חברי הוועדה.....	611
19. בענייננו, טענות המערער מכוונות כנגד שיקול-דעתה הרפואי של הוועדה אשר לבית-הדין אין סמכות להתערב בו. בית-הדין אינו שם עצמו כמומחה לרפואה והוא אינו קובע את דרגת הנכות של הנפגע מאחר שזהו תפקיד הוועדה.....	611
20. אשר לחובת ההנמקה של הוועדה נקבע בפסיקה, כי בהיותה גוף מעין שיפוטי מוטלת על הוועדה החובה לנמק את החלטתה, באופן המאפשר גם למי שאינו עוסק ברפואה, להתחקות אחר הלך מחשבתה ואחר תקינות הפרשנות שהעניקה להוראות החוק. כמו-כן ראוי, שהחלטת הוועדה תהא ברורה ללא צורך בפרשנות או בהסקת מסקנות.....	611
21. אשר לוועדה לעררים (אי-כושר) נקבע, כי הואיל והיא פועלת בתחום שאינו מחייב ידע מיוחד בשדה הרפואה, רשאי בית-הדין להתערב בהחלטתה רק במקרים קיצוניים הגובלים באי-סבירות שכמוה כטעות שבחוק.....	611
22. הוועדה רשאית להעדיף את ממצאי הבדיקה הקלינית שנערכה על ידה, על פני ממצאים שהודגמו בבדיקות הדימות.....	611
23. "אסכולה" היא דעה מקובלת עדכנית שנקבעה כמבוססת במרכזים רפואיים חשובים, הינה על דעת מומחים מוכרים בעולם, מוצגת כדעה מבוססת במקורות מקצועיים בעלי מעמד מקצועי מכובד, ומבוססת על מחקרים מדעיים רציניים המצביעים באופן משכנע על הופעת קשר סיבתי כאמור, להבדיל מהשערות ואפילו השערות שלא הופרכו על-ידי מחקרים.....	612
24. קביעות וועדה רפואית לעררים בבחירת סעיפי הליקוי ושיעור הנכות מצויות במתחם שיקול-הדעת הרפואי של הוועדה וככלל בית-הדין אינו מוסמך להתערב בשיקול-דעת זה מקום שלא הוכח כי נפלה טעות משפטית בהחלטתו.....	612

25. בית-הדין, במסגרת סמכותו לדון ב"שאלה משפטית" בלבד, בוחן האם הוועדה טעתה בשאלה שבחוק, חרבה מסמכותה, הסתמכה על שיקולים זרים או התעלמה מהוראה המחייבת אותה 612.

26. מדובר בטענות המכוונות כנגד שיקול-דעתה המקצועי של הוועדה. קביעת שיעור הנכות והתאמת סעיפי ליקוי רלוונטיים הן קביעות רפואיות מובהקות הנמצאות בתחום סמכותה הבלעדי של הוועדה הרפואית ואין בית-הדין מוסמך להתערב בהן. גם אופן עריכת הבדיקה הקלינית הוא עניין רפואי המסור לשיקול-דעתה של הוועדה, ואין בית-הדין מוסמך להתערב בו. כל טענות המערערות לא מצביעות על טעות משפטית בפעולת או בהחלטת הוועדה 612.

27. אין בידי לקבל את טענת המערער כי היה על הוועדה להזהירו משקבעה כי "הגבלת הטווחים אותה מפגין איננה מתיישבת עם הצהרתו בפני הוועד כי נוהג עצמאית", זאת שעה שהמערער העמיד עצמו לבדיקת הוועדה, ופעל לפי שיקול-דעתו באופן שאיפשר לוועדה להגיע לקביעות רפואיות וכן שעה שלא מדובר במקרה בו שקלה הוועדה להפחית מדרגת נכותו של המערער 612.

28. אשר לעתירת המערערות כי בית-הדין יקבע בעצמו שיש להפעיל את תקנה 15 ויקבע את שיעורה, הינני סבורה כי המקרה הנדון אינו נכנס לגדר אותם מקרים חריגים ויוצאים מן הכלל שבהם תיקון הטעות גלויה על פניה ואינו מצריך ידע רפואי באופן המצדיק כי בית-הדין יקבע האם יש להפעיל את התקנה בעניינה של המערערות. יובהר, הקביעה האם יש להפעיל את תקנה 15 הינה קביעה מקצועית שהינה בשיקול-דעת הוועדה הרפואית ונתונה לסמכותה. בנסיבות העניין, הרי שאין מקום שבית-הדין יחליף את שיקול-דעתה הרפואי של הוועדה בשיקול-דעתו 613.

29. התובע לא העלה כל טענה מהותית ביחס להחלטת הוועדה לגופה ואף אנו לא מצאנו כי נפל פגם בהחלטת ועדת הרשות. התובע בחר למקד תביעתו באופן בלעדי בטענת אי-זימון בא-כוחו ושאלת נוכחותו בדיון. נוכח מסקנתנו כי התובע נכח בוועדת הרשות אליה זומן כדן הרי, ומשלא נטענה וממילא לא הוכח כי נפל פגם בוועדה שהתקיימה בנוכחות התובע, אף אם בהיעדר בא-כוחו - הרי שדינה של התביעה להידחות 613.

30. עיון בהחלטת הוועדה מעלה כי בבדיקתה את המערער מצאה זו טווחי תנועה בשיעור 30 מעלות וציינה חוסר שיתוף פעולה חלקי. מקובלת עליי טענת המשיב כי הוועדה אינה מחויבת להזהיר את המערער ככל שמוצאת היא ממצאים המאפשרים לה לקבוע הנכות. כך גם, טענות המערער אודות בדיקת ה-SLR וכי אין בזו כדי להצביע על טווחי תנועה הן טענות רפואיות ואופן בדיקת המערערות מצוי תחת שיקול-דעתה הרפואי של הוועדה 613.

31. למקרא החלטת הוועדה שוכנעת, כי הוועדה דנה באופן מנומק וברור בהשפעה המצטברת של כלל הליקויים על כושר עבודתו של המערער. הוועדה הסבירה את הפער בין שיעור הנכות הרפואית (73%) ובין שיעור הנכות התפקודית (60%) בכך שישנם שני ליקויים שאין להם השלכה על כושר העבודה של המערער (כאב ראש והפרעת הסתגלות), וישנם שני ליקויים אחרים שיש להם השפעה חופפת (CTS ימין ושמאל) כך שמדובר במגבלה תפקודית זהה. בנסיבות אלה, ברורה מסקנת הוועדה שהנכות הרפואית אינה באה לידי ביטוי מלא בדרגת הנכות התפקודית..... 614.
32. על-פי סעיף 123 לחוק הביטוח הלאומי החלטה של וועדה רפואית לעררים ניתנת לערעור ב"שאלה משפטית בלבד", כך שבדין בערעור על החלטת וועדה רפואית לעררים, סמכותו של בית-הדין מוגבלת לבחינת פגמים משפטיים בהחלטת הוועדה. על בית-הדין לבחון האם הוועדה טעתה בשאלה שבחוק, חרגה מסמכותה, הסתמכה על שיקולים זרים או התעלמה מהוראות שמחייבות אותה. כפועל יוצא מכך, בית-הדין אינו מוסמך להתערב בממצאים רפואיים של הוועדה הרפואית לעררים ובהחלטות רפואיות שהן בתחום מומחיותה..... 614.
33. בכל הנוגע לבקשת התובעת שבית-הדין ינחה את הוועדה הרפואית או ישיב את עניינה של התובעת לוועדה הרפואית - דין בקשות אלו להידחות. ההליך כאן הוא הליך הכרה ולא ערעור על וועדה רפואית לעררים, ובית-הדין בהליך כאן לא קובע או מנחה את הוועדה הרפואית כיצד עליה לבחון ולפעול..... 614.
34. טוען המערער, כי היה על הוועדה לכלול מומחה נוירולוגי ולחלופין, להיוועץ במומחה מתחום זה. אלא שהמערער לא הלין בפני הוועדה בזמן אמת כי הרכבה חסר, ולו סבור היה כי הרכבה של הוועדה חסר, היה עליו להעלות טענותיו אלו כבר בפני הוועדה. מכאן, שאין מקום לקבל את טענת המערער לעניין הרכב הוועדה כאשר זו מועלית באיחור..... 614.
35. אחת מהחובות המוטלות על הוועדה הרפואית היא חובת ההנמקה, אשר הינה חיונית גם על-מנת לאפשר ביקורת שיפוטית של בית-הדין על החלטותיה..... 615.

36. קביעת קשר סיבתי בין פגימה נטענת לבין התאונה הינה בסמכות הוועדה והיא בגדר שאלה רפואית. יחד-עם-זאת, עיון בפרוטוקול הוועדה, כמו גם המסמכים הרפואיים שצורפו לערעור, מעלה כי קביעת הוועדה בדבר היעדר קשר סיבתי בין תלונות המערער על כאבי הראש לבין התאונה, מבוססת בין היתר על היעדר תיעוד בדו"ח מד"א מיום התאונה אודות חבלת ראש ותלונות בגין כאבי ראש. ואולם, בדו"ח השחרור מהמיון, אליו התקבל המערער ביום התאונה ושעל בסיס תלונות המערער שם בגין הצוואר אף הכירה הוועדה בקשר סיבתי בגין הצוואר לבין התאונה, מעלה כי במיון, התלונן המערער גם על כאבי ראש.....615	
37. אין להידרש לתביעה לדמי פגיעה בגין תאונה כאשר נקבעה דרגת נכות בוועדה רפואית. די בכך על מנת לדחות את התביעה.....615	
38. תקנה 18(א) מגדירה נכה נזקק - כלומר על הוועדה לקבוע שאין לתובע סיכוי לעבודה כלשהיא עקב הפגיעה בעבודה. אין די בכך שהתובע אינו יכול לשוב לעבודה בתחום בו הוא הועסק לפני הפגיעה.....615	
39. במקרה הנדון קבעה הוועדה כי מבחינה רפואית, שיעור דרגת הנכות של המערער הוא נמוך, וניתן להסיק מכך כי ככזו היא משקפת הגבלה מועטה שאינה מצדיקה קביעה כי המערער איננה מסוגלת לחזור לעיסוקה. הנה-כי-כן משאין מתקיים התנאי המצטבר הראשון להפעלת התקנה, הרי שמוצדקת קביעתה של הוועדה כי אין להפעיל את תקנה 15 בענינה של המערער. קביעה זו מושתתת כולה על שיקול-דעתה הרפואי של הוועדה ולא עלה בידי המערער להוכיח כי נפלה בה טעות משפטית.....616	
40. נקודת המוצא לקביעת דרגת אי-הכושר צריכה להיות כי ליקויי הרפואיים של המבוטח, כפי שאלה נקבעו על-ידי הוועדה הרפואית, מבטאים דרגה אובייקטיבית של אי-כושר לעבוד. מתוך נקודת מוצא זאת על הוועדה לבחון את נסיבותיו האישיות של המבוטח ובכלל זה, ניסיון תעסוקתי, גיל וההשכלה.....616	
41. כאשר עניינו של מבוטח מוחזר בפסק-דין לוועדה הרפואית לעררים, ביקורתו השיפוטית של בית-הדין מוגבלת לשאלה האם הוועדה מילאה אחר האמור בפסק-הדין.....616	
42. אחת מהחובות המוטלות על הוועדה הרפואית לעררים בהיותה גוף מעין שיפוטי, היא חובת ההנמקה על-מנת לאפשר ביקורת שיפוטית של בית-הדין על החלטותיה. אשר לחובת ההנמקה, עליה להיות ברורה ומפורשת אשר ממנה ילמד לא רק רופא אחר את הלך המחשבה שהביא להחלטה, אלא גם בית-הדין יוכל לעשות זאת ולבחון האם הוועדה נתנה פירוש נכון לחוק.....616	

43. במקרים בהם מתקבל ערעור על החלטת וועדה רפואית לעררים רשאי בית-הדין להורות על פסיקת הוצאות לטובת המערער. גם במקרים בהם נדחה ערעור רשאי בית-הדין לשקול חיוב המשיב בהוצאות המערער. אין מדובר בכלל לפיו בכל מקרה יש לחייב את המערער בהוצאות המשיב בשל דחיית ערעורו. הדבר מסור לשיקול-דעת הערכאה הדנה בערעור.....617
44. בהתאם לפסיקה, קיימים שני טעמים מרכזיים בגינם ייעתר בית-המשפט לבקשות להבאת ראיות לסתור: הראשון - טעמים משפטיים, קרי, פגמים מהותיים, כגון תרמית או פגיעה בעקרונות הצדק הטבעי שנפלו בהליך קביעת הנכות על-פי דין; השני - טעמים עובדתיים חדשים כגון: שינוי מהותי במצבו של הנפגע לאחר שנקבעה הנכות, חסר בהנמקת הוועדה, נכות נוספת שהתגלתה לאחר הקביעה הקודמת, כאשר לא עמדו בפני הוועדה הרפואית עובדות חשובות שיכולות היו לשנות את מסקנותיה וכיוצא בזה. ודוק, מתן היתר להבאת ראיות לסתור הוא בגדר החריג לכלל, בו יש לנקוט במשורה נוכח הרציונל המונח ביסוד המוסד של "קביעה על-פי דין" המבטא שיקולים של יעילות דיונית; לצד האמור, כאשר מתעוררים ספקות וסימני שאלה באשר לקביעות הוועדה הרי שהכף תיטה לבירורם נוכח תכליתו הראשונית של כל הליך שיפוטי - בירורה של אמת.....617
45. בהתאם לסעיף 123 לחוק הביטוח הלאומי במסגרת ערעור על החלטות ועדות לעררים, מוסמך בית-הדין לדון בשאלות משפטיות בלבד. על בית-הדין לבחון אם הוועדה טעתה בשאלה שבחוק, חרגה מסמכותה, הסתמכה על שיקולים זרים או התעלמה מהוראה המחייבת אותה.....617
46. לא ניתן להעביר למומחה חוות-דעת רפואיות או החלטות של ועדות רפואיות כלשהן.....617
47. בית-הדין נעדר סמכות לדון בהיבט הרפואי של קביעת הנכות, וכי התאמת הנכות בהתאם לפריטי הליקוי הרלוונטיים היא קביעה רפואית מובהקת, הנמצאות בתחום סמכותה של הוועדה וככלל, לא ייטה בית-הדין להתערב בה.....618
48. בהתאם להוראות תקנה 15 לתקנות יש לבחון התקיימותם של שני תנאים מצטברים לצורך הפעלתה: הראשון - מסוגלות המבוטח לחזור לעבודתו או לעיסוקו, והשני - כי הנכות הביאה לירידה ניכרת ולא לזמן מוגבל בהכנסותיו.....618

49. אחת מהחובות המוטלות על הוועדה הרפואית לעררים, שהיא גוף מעין שיפוטי היא חובת ההנמקה על-מנת לאפשר ביקורת שיפוטית של בית-הדין על החלטותיה. מלאכת קביעת שיעור הנכות וסעיפי הליקוי הרלוונטיים הן קביעות רפואיות מובהקות הנמצאות בתחום סמכותה הבלעדית של הוועדה ובית-הדין, ככלל, אינו מוסמך להתערב בהן..... 618.

50. אמנם מלאכת התאמת פריט הליקוי מצויה בסמכותה הרפואית של הוועדה, אולם סמכות זו אינה פוטרת את הוועדה מהחובה לנמק את קביעותיה ביחס לסעיפי הליקוי, היינו לפרט את ההשלכות התפקודיות - התפקוד הנפשי, החברתי וכושר העבודה של המערער, כדרישות סעיפים הליקוי..... 618.

51. הוועדה, בהחלטתה שלא להפעיל את תקנה 15, לא ערכה כל דיון בטענות המערער ולא נימקה את החלטתה כלל. כל שנרשם בהחלטה ביחס לתקנה 15 הוא כי "הוועדה הרפואית החליטה לדחות את הערעור על תקנה 15 מסוגל לעבודתו". אין מדובר בהנמקה המתמודדת עם טענות המערער ובוודאי שלא ניתן להסתפק בה..... 618.

52. החלטת הוועדה בענייננו אינה עומדת בסטנדרט ההנמקה הנדרש. אכן ההחלטה בדבר היעדר מעקב מסודר בתחום הרואמטולוגי מצויה בתחום שיקול-דעתה הרפואי של הוועדה, אולם היא מחייבת נימוק, בהיעדרו לא ניתן להתחקות אחר הלך מחשבתה ולהבין כיצד היעדר מעקב כאמור מביא למסקנה בדבר שלילת הקשר הסיבתי. בהקשר זה צודק המערער כי על פניו מדובר בהנמקה שמתאימה לקביעה בדבר היעדר נכות, במובחן מהיעדר קשר סיבתי. לכך מתווסף הפער בין הנכתב בסעיף האבחנות בפרוטוקול הוועדה - "קיים קשר סיבתי" לבין מסקנות הוועדה בשורה התחתונה - "אין קש"ס בין האירוע הנדון למחלה". יוצא איפוא כי החלטת הוועדה מסתכמת במסקנה כללית בלבד. מדובר בפגם המצדיק החזרת עניינו של המערער לוועדה..... 619.

53. בית-הדין מוסמך לדון במסגרת ערעור על החלטות ועדות רפואיות לעררים רק בשאלות משפטיות. במסגרת סמכותו בוחן בית-הדין אם הוועדה טעתה בשאלה שבחוק, חרגה מסמכותה, הסתמכה על שיקולים זרים או התעלמה מהוראה המחייבת אותה..... 619.

54. בהתאם לחוק הביטוח הלאומי ערעור על החלטות של ועדות רפואיות לעררים או ועדות לעררים יידון בשאלה משפטית בלבד. כפועל יוצא, התערבות בית-הדין בהחלטות ועדות אלה מוגבלת לקיומם של פגמים משפטיים בהתנהלות הוועדה, כדוגמת פעולה מתוך טעות שבחוק, חריגה מסמכות או פעולה מתוך שיקולים זרים..... 619.

55.	אחת מהחובות המוטלות על הוועדה הרפואית לעררים בהיותה גוף מעין שיפוטי היא חובת ההנמקה, אשר היא חיונית גם על-מנת לאפשר ביקורת שיפוטית של בית-הדין על החלטותיה. ההנמקה צריכה שתהיה כזאת שממנה ילמד לא רק רופא אחר את הלך המחשבה שהביא להחלטה, אלא גם שבית-הדין יוכל לעשות זאת ולעמוד על כך אם הוועדה נתנה פירוש נכון לחוק.....619
56.	כאשר עניינו של מבוטח מוחזר לוועדה רפואית לעררים לדיון מחדש בעקבות פסק-דין שבו נקבעו הוראות, על הוועדה לקיים את הוראות פסק-הדין במדויק ובמלואן, להתייחס לאמור בפסק-הדין ואל לה להתייחס לנושאים שלא פורטו בו620
57.	בית-הדין מוסמך לדון במסגרת ערעור על החלטות ועדות רפואיות לעררים רק בשאלות משפטיות. כאשר כבר נקבע כי במסגרת סמכותו בוחן בית-הדין אם הוועדה טעתה בשאלה שבחוק, חרגה מסמכותה, הסתמכה על שיקולים זרים או התעלמה מהוראה המחייבת אותה. עוד נקבע כי קביעת שיעור הנכות וסעיפי הליקוי הרלוונטיים הן קביעות רפואיות מובהקות הנמצאות בתחום סמכותה הבלעדית של הוועדה ובית-הדין אינו מוסמך להתערב בהן620
58.	עולה כי הוועדה הינה בחזקת גוף סטטוטורי עצמאי, אשר ממלאת תפקיד מעין-שיפוטי מובהק. בהתאם לכך, חברי הוועדה אינם כפופים למרותו של המשיב, ואינם חבים לו חובת נאמנות. דברים אלה נכונים גם ביחס לד"ר גאגין, אשר מכוח סמכויותיה הוועדה הפנתה אליו את המערער לצורך ביצוע האבחון המבוקש. בהתאם לכך, לא הוועדה הינה "מטעם" המשיב, וכך גם לא ד"ר גאגין. די בכך כדי לדחות את טענות המערער.....620
59.	פסיקת בית-המשפט העליון הקובעת כי גם מסקנות של וועדה רפואית של המוסד לביטוח לאומי אסור שתובאנה בפני המומחה.....620